

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 21/2019-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. apríla 2020 v pléne zloženom z predsedu súdu Ivana Fiačana a zo sudcov Jany Baricovej, Ladislava Duditša, Libora Duľu, Miroslava Duriša, Jany Laššákovej, Miloša Maďara, Petra Molnára, Petra Straku (sudca spravodajca), Ľuboša Szigetiho a Martina Vernarského predbežne prerokoval návrh Kresťanskodemokratického hnutia, Šafárikovo námestie 77/4, Bratislava, IČO 00 586 846, zapísaného v registri politických strán a hnutí vedenom Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky pod č. NWS/2-382/1990 a zastúpeného advokátmi JUDr. Petrom Kubinom a JUDr. Danielom Lipšicom, LL.M., obaja Štefánikova 15, Bratislava, na začatie konanie podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnosti a zákonnosti volieb do Európskeho parlamentu konaných na území Slovenskej republiky 25. mája 2019, za účasti Koalície Progresívne Slovensko a SPOLU – občianska demokracia, SMER – sociálna demokracia, Kotleba – Ľudová strana Naše Slovensko, Sloboda a Solidarita, OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti, a takto

r o z h o d o l :

Návrh Kresťanskodemokratického hnutia na začatie konania sa z a m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 4. júna 2019 doručený návrh Kresťanskodemokratického hnutia, Šafárikovo námestie 77/4, Bratislava, IČO 00 586 846, zapísaného v registri politických strán a hnutí vedenom Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky pod č. NWS/2-382/1990 (ďalej len „navrhovateľ“), a zastúpeného advokátmi JUDr. Petrom Kubinom a JUDr. Danielom Lipšicom, LL.M., obaja Štefánikova 15, Bratislava, ktorým navrhovateľ napadol ústavnosť a zákonnosť volieb do Európskeho parlamentu konaných na území Slovenskej republiky 25. mája 2019 (ďalej len „voľby“), a to v rozsahu uznesenia Štátnej komisie pre voľby a kontrolu financovania politických strán (ďalej len „komisia“) č. 49/6/2 prijatého na zasadnutí komisie konanom 25. – 26. mája 2019, ktorým komisia konštatovala, že kandidátkou, na ktorú sa aplikuje § 220a zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“), je kandidátka [REDACTED] (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Uznesením č. k. PL. ÚS 15/2019-46 z 26. júna 2019 (ďalej len „uznesenie ústavného súdu z 26. júna 2019“) ústavný súd rozhodol, že návrh navrhovateľa zo 4. júna 2019 sa zamietá pre nedosiahnutie väčšiny členov pléna podľa čl. 131 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a § 57 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

3. Dňa 10. októbra 2019 bol ústavnému súdu doručený nový návrh navrhovateľa, ktorým tento napadol ústavnosť a zákonnosť volieb, a to v rozsahu napadnutého uznesenia.

4. Navrhovateľ v návrhu z 10. októbra 2019 uviedol, že dôvodom na podanie tohto návrhu je predovšetkým skutočnosť, že uznesenie ústavného súdu z 26. júna 2019 nie je

rozhodnutím, ktoré zakladá prekážku veci rozhodnutej (*res iudicata*), keďže išlo o rozhodnutie o zamietnutí návrhu z dôvodu nedosiahnutia väčšiny potrebnej pre rozhodnutie o prijatí alebo neprijatí návrhu na ďalšie konanie. Poukázal tiež na skutočnosť, že k prijatiu tohto uznesenia došlo v situácii, keď plénum ústavného súdu malo len 7 členov. Z týchto dôvodov považoval navrhovateľ za zachovanú lehotu na podanie volebnej sťažnosti vyplývajúcu z ustanovenia § 159 zákona o ústavnom súde, ktorá uplynula 4. júna 2019.

5. Navrhovateľ v návrhu z 10. októbra 2019 tvrdí, že takéto rozhodnutie ústavného súdu v čase, keď plénum ústavného súdu malo len 7 členov z dôvodu nezvolenia ústavných sudcov Národnou radou Slovenskej republiky, porušilo jeho základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré zahŕňa i právo na meritórne rozhodnutie súdu, ďalej jeho právo na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) spočívajúce v práve na nesvojvoľné preskúmanie volebnej sťažnosti a tiež právo na účinnú právnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“).

6. Podľa názoru navrhovateľa ak by v čase rozhodovania o návrhu zo 4. júna 2019 malo plénum ústavného súdu 13 sudcov, ako to predpisuje ústava, k zamietnutiu návrhu z dôvodu nedosiahnutia väčšiny by nemohlo dôjsť, pretože pri 13-člennom pléne a podmienke dosiahnutia väčšiny 7 hlasov pre rozhodnutie sa hlasovanie vždy musí skončiť minimálnym pomerom 7 : 6 v prospech určitého rozhodnutia.

7. Zachovanie lehoty na podanie návrhu navrhovateľ zakladá na názore, že návrh zo 4. júna 2019 bol podaný v zákonom ustanovenej lehote podľa § 159 zákona o ústavnom súde. Zároveň tvrdí, že stav neúplného pléna ústavného súdu, ktorý rozhodol o zamietnutí návrhu zo 4. júna 2019 z dôvodu nedosiahnutia väčšiny, trval do 10. októbra 2019, keď prezidentka Slovenskej republiky vymenovala 6 sudcov ústavného súdu, a až od tohto dátumu mohla byť teda navrhovateľovi poskytnutá ústavným súdom riadna súdna ochrana v ústavou i zákonom predpokladanej kvalite. Navrhovateľ sa preto domnieva, že zachovanie

lehoty pri návrhu z 10. októbra 2019 vyplýva práve z tejto skutočnosti a že splnenie podmienky včasnosti podania naplnil včasným podaním návrhu zo 4. júna 2019.

8. Navrhovateľ sa na podporu svojich záverov dovoľáva i rozhodovacej praxe ústavného súdu, ktorý pri posudzovaní splnenia podmienky včasnosti podania sťažnosti pri súbehu dovolania a ústavnej sťažnosti uprednostnil materiálny výklad ústavy pred formalistickým zachovaním lehoty na podanie ústavnej sťažnosti.

9. Navrhovateľ ďalej poukazuje na skutočnosť, že návrhy iného navrhovateľa vedené pod sp. zn. Rvp 652/2019 a Rvp 559/2019 neboli v zákonom ustanovenej 90-dňovej lehote rozhodnuté, a to len z dôvodu podania námietky zaujatosti voči jednému zo sudcov. Navrhovateľ sa teda dovoľáva i princípu rovnakého zaobchádzania a povinnosti ústavného súdu uprednostniť v danom prípade materiálnu ochranu ústavnosti.

10. Napokon navrhovateľ tvrdí, že rozhodnutie ústavného súdu o návrhu zo 4. júna 2019 porušuje právo Európskej únie a toto porušenie je odstrániteľné jedine uprednostnením materiálnej ochrany ústavnosti. Tento svoj názor opiera o rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci *Texdata Software*, v zmysle ktorého čl. 47 charty obsahuje povinnosť štátu zabezpečiť účinnú súdnu ochranu každému, koho práva a slobody zaručené právom Európskej únie boli porušené, teda povinnosť zabezpečiť účinný prostriedok nápravy pred porušovaním týchto práv a slobôd zo strany vnútroštátnych orgánov.

11. Navrhovateľ sa domnieva, že Slovenská republika zakotvením možnosti rozhodnutia ústavného súdu vo forme zamietnutia návrhu pre nedosiahnutie väčšiny túto svoju povinnosť porušila. Podľa jeho názoru teda ústavný súd nemal aplikovať v predmetnej veci ustanovenie čl. 131 ústavy v situácii, keď plénum ústavného súdu nebolo obsadené 13 sudcami.

12. Pokiaľ ide o samotnú podstatu – predmet volebnej sťažnosti – navrhovateľ napáda voľby ako celok, týkajúce sa celého územia Slovenskej republiky, a to čo sa týka ich výsledku (teda nie ich prípravu ani výkon, sčítanie hlasov a jeho výsledky a ani počet hlasov

získaných jednotlivými subjektmi zúčastnenými na voľbách), a to iba v časti uznesenia komisie č. 49/6/2 – napadnutého uznesenia.

13. Navrhovateľ, odkazujúc na oficiálne výsledky volieb vyhlásené komisiou 26. mája 2019, tak ako boli zverejnené Štatistickým úradom Slovenskej republiky, konštatuje, že na základe týchto výsledkov bolo podľa § 94 ods. 1 volebného zákona určené republikové volebné číslo (ďalej len „RVČ“) v hodnote 47 634. RVČ je pritom podielom celkového súčtu platných hlasov získaných postupujúcimi účastníkmi volieb (714 507) a celkového počtu pridelovaných mandátov (14) zvýšeného o 1. Toto číslo je v podstate „hodnotou“ jedného mandátu vyjadrenou počtom voličských hlasov.

14. Následne sa uskutočnilo prvé kolo pridelovania mandátov (prvé skrutínium) podľa § 94 ods. 2 volebného zákona. V prvom skrutíniu boli mandáty pridelené tak, že navrhovateľovi boli pridelené 2 mandáty a strane Sloboda a solidarita 1 mandát.

15. Keďže v prvom skrutíniu nebolo pridelených všetkých 14 mandátov, ale len 13, na pridelenie štrnásteho mandátu sa uskutočnilo druhé skrutínium v zmysle § 94 ods. 4 volebného zákona. V druhom skrutíniu bol tento štrnásty mandát pridelený strane Sloboda a Solidarita, pretože po prvom skrutíniu vykázala najvyšší zostatok delenia (t. j. najvyšší počet hlasov „neskonzumovaných“ mandátmi pridelenými v prvom skrutíniu).

16. Navrhovateľovi teda boli na základe výsledkov volieb správne pridelené 2 mandáty, a to obidva už v prvom skrutíniu. Druhý z týchto mandátov pripadol podľa § 94 ods. 5 volebného zákona kandidátke [REDAKOVANÉ], ktorá kandidovala na 2. mieste kandidátnej listiny navrhovateľa. Keďže štrnásty mandát patrí Slovenskej republike iba za predpokladu uskutočnenia odchodu Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie, tzv. brexitu, po pridelení všetkých mandátov bolo ešte potrebné určiť, ktorý mandát bude podmienený uskutočnením brexitu podľa § 220a volebného zákona. Na ten účel komisia prijala napadnuté uznesenie, ktorým určila, že takto podmieneným bude práve mandát pridelený navrhovateľovi a jeho kandidátke [REDAKOVANÉ] z dôvodu, že navrhovateľ vykázal najnižší zostatok delenia.

17. Navrhovateľ poukazuje na skutočnosť, že postupom podľa § 220a volebného zákona bola podľa jeho tvrdenia (prinajmenšom dočasne) prakticky aj právne odobrená možnosť vykonávať získaný mandát, keď sa táto možnosť stala podmienenou a závislou od budúcej možnej no neistej udalosti brexitu. Týmto postupom komisia nad rámec štandardných pravidiel prerozdelenia mandátov závislých od matematickej náhody upravených v § 94 volebného zákona zasiahla do výsledku demokratických volieb (t. j. do vyjadrenej vôle voličov), ktorý sa v prípade každého ich účastníka meria jedine počtom získaných hlasov a jeho porovnaním so ziskami ostatných účastníkov.

18. Navrhovateľ v návrhu dodáva, že je neakceptovateľné, ak účastník volieb s vyšším počtom získaných hlasov získa menej mandátov, resp. v tomto konkrétnom prípade menej nepodmienených mandátov, než iný účastník tých istých volieb s nižším počtom získaných hlasov. Podľa názoru navrhovateľa postup podľa § 220a volebného zákona mal byť uplatnený voči tomu mandátu, ktorý bol získaný za najnižší počet hlasov, keďže mandát nadobudnutý za „plnú cenu“ vyjadrenú RVC má vyššiu demokratickú legitimitu než mandát nadobudnutý za najvyšší zostatok delenia (zostatok neskonsumovaných hlasov) po prvom skrutíniu, pretože za prvým mandátom stojí viac platných voličských hlasov než za druhým.

19. Navrhovateľ tvrdí, že postup podľa § 220a volebného zákona, ktorý privodí účastníkovi volieb horší volebný výsledok, než dosiahol iný účastník tých istých volieb s nižším počtom získaných hlasov, ide priamo proti vôli voličov vyjadrenej v demokratických voľbách a ide preto o zásah do volebného práva, ktorý nespĺňa test proporcionality, keďže existuje možnosť iného riešenia (výkladu), ktoré je spravodlivejšie a viac šetrí demokratické princípy a rovnosť volebného práva.

20. Podľa navrhovateľa by sa ustanovenie § 220a volebného zákona malo ústavne konformným spôsobom vykladať tak, aby postihovalo toho účastníka volieb, ktorý vykáže najnižší počet hlasov neskonsumovaných pridelenými mandátmi (najmenší zostatok delenia) až po rozdelení všetkých 14 mandátov. Takýto postup by zabezpečil, že ak už má

byť nejaký mandát dočasne alebo trvalo neuplatniteľný a podmienený (t. j. oslabený), bude to práve ten mandát, ktorý sa opiera o najslabšiu demokratickú legitimitu spomedzi všetkých rozdelených mandátov. Takýto výklad by podľa navrhovateľa nebol v rozpore ani s textom § 220a volebného zákona, len ústavne súladným spôsobom by vyplnil medzery, ktoré v texte zákona zanechal zákonodarca.

21. Uplatnenie navrhovateľom prezentovaného výkladu v prerokúvanej veci by podľa jeho názoru znamenalo, že ustanovenie § 220a volebného zákona by sa uplatnilo vo vzťahu k mandátu [REDAKOVANÉ], ktorý kandidoval za stranu Sloboda a Solidarita, ktorá po rozdelení všetkých mandátov (po poslednom skrutíniu) mala najmenší zostatok delenia, pretože jej po pridelení posledného (štrnásteho) mandátu v druhom/poslednom skrutíniu neostal žiadny neskonsumovaný hlas a jej zostatok delenia bol (v závislosti od pohľadu) buď nulový alebo záporný.

22. Nesprávnym a ústavne nesúladným výkladom a aplikáciou § 220a volebného zákona komisiou proti navrhovateľovi vznikla navrhovateľovi ujma, keď namiesto 2 nepodmienených mandátov mu bol pridelený 1 mandát nepodmienený a 1 podmienený.

23. Navrhovateľ tiež poukázal na čl. 223 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEU“) a čl. 1 ods. 1 Aktu o voľbách členov Európskeho parlamentu prijatého rozhodnutím Rady č. 76/787/ECSC dňa 20. septembra 1976 v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej len „Akt“), ktorý stanovuje základné pravidlá organizácie volieb do Európskeho parlamentu, v zmysle ktorého i keď právo Európskej únie ponecháva podrobnú úpravu pravidiel pre voľby členov Európskeho parlamentu na národnú legislatívu členských štátov, ustanovuje podstatnú a základnú požiadavku, že musí ísť o voľbu systémom pomerného zastúpenia. Túto požiadavku musia členské štáty pri prijímaní národnej legislatívy rešpektovať. Volebný systém pomerného zastúpenia je pritom založený na vzťahu priamej úmernosti medzi počtom získaných hlasov účastníka volieb a počtom mandátov pridelených na základe získaných hlasov. V tomto systéme teda platí, že čím väčší počet hlasov účastník volieb získa, tým väčší získa i počet mandátov.

24. Navrhovateľ uzatvára, že prijatím napadnutého uznesenia komisia spôsobila, že vo voľbách sa v rozpore s čl. 223 ods. 1 ZFEU a čl. 1 ods. 1 Aktu nepoužil volebný systém pomerného zastúpenia ale iný, právom Európskej únie nepovolený volebný systém, v ktorom bol jeden účastník volieb za vyšší volebný zisk potrestaný arbitrárnym oslabením jedného z mandátov, ktoré získal, zatiaľ čo iný účastník tých istých volieb, ktorý získal menej hlasov, získal viac nepodmienených mandátov, a teda v konečnom dôsledku dosiahol lepší volebný výsledok ako prvý účastník volieb s vyšším počtom získaných hlasov. Tým komisia porušila uvedené ustanovenia ZFEU a Aktu.

25. Podľa názoru navrhovateľa tak komisia svojím výkladom spôsobila, že vo voľbách sa v rozpore s čl. 223 ods. 1 ZFEU a čl. 1 ods. 1 Aktu nepoužil systém pomerného zastúpenia, ale iný právom Európskej únie nepovolený systém.

26. Z uvedeného dôvodu navrhovateľ žiada, aby v prípade, že ústavný súd síce rozhodne o prijatí jeho návrhu na ďalšie konania, ale následne dospeje k záveru, že napadnuté uznesenie je v súlade s ústavou a volebným zákonom, prerušil konanie pred ústavným súdom a podal návrh na prejudiciálne konanie na Súdny dvor Európskej únie s predbežnou otázkou nasledujúceho znenia:

„Možno vykladať článok 223 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie a článok 1 ods. 1 Aktu o voľbách členov Európskeho parlamentu prijatého rozhodnutím Rady č. 76/787/ECSC dňa 20. septembra 1976 v znení neskorších zmien a doplnení a v nich uvedenú požiadavku volieb systémom pomerného zastúpenia tak, že umožňuje členskému štátu vykonať voľby členov Európskeho parlamentu takým spôsobom, že účastník volieb, ktorý vo voľbách získal v určitom volebnom obvode určitý počet hlasov, dosiahne za tieto hlasy menej mandátov resp. horší konečný volebný výsledok než iný účastník tých istých volieb, ktorý získal v tom istom volebnom obvode menej hlasov ?“

27. Jadrom návrhu je teda tvrdenie, že komisia napadnutým uznesením vyložila a aplikovala § 220a volebného zákona ústavne nekonformným spôsobom, keď tzv. podmienený mandát určila podľa zostatku delenia po prvom skrutíniu, namiesto zostatku delenia po druhom skrutíniu, a to napriek skutočnosti, že k určeniu podmieneného mandátu

došlo nie po prvom skrutíniu, ale po druhom skrutíniu. V dôsledku tohto nesprávneho výkladu došlo na neurčitú dobu, kým nadobudne právnu účinnosť odchod Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie, v rozpore s princípom pomerného zastúpenia k znemožneniu výkonu mandátu riadne zvolenej kandidátky navrhovateľa [REDACTED], a zároveň došlo k protizákonnému a protiústavnému zvýhodneniu politickej strany Sloboda a Solidarita a jej kandidáta [REDACTED], a teda k porušeniu slobodnej súťaže politických síl.

28. Vzhľadom na uvedené sa navrhovateľ domáha, aby ústavný súd takto rozhodol:

„I. Uznesenie Štátnej komisie pre voľby a kontrolu financovania politických strán č. 49/6/2 prijaté na jej 49. zasadnutí konanom v dňoch 25. – 26. mája 2019 zrušuje.

II. Konštatuje, že kandidátom za Slovenskú republiku zvoleným vo voľbách do Európskeho parlamentu konaných v Slovenskej republike dňa 25. mája 2019, ktorý sa ujme funkcie poslanca Európskeho parlamentu až keď vystúpenie Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska nadobudne právnu účinnosť, je kandidát zvolený za politickú stranu Sloboda a Solidarita [REDACTED].“

29. Dňa 3. februára 2020 bolo ústavnému súdu doručené podanie navrhovateľa označené ako „Čiastočné späťvzatie návrhu na začatie konania“, v ktorom s ohľadom na skutočnosť, že 31. januára došlo k odchodu Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a severného Írska z Európskej únie (ďalej len „brexit“) a zvolená kandidátka navrhovateľa [REDACTED] sa tak s účinnosťou od 1. februára 2020 stala poslankyňou Európskeho parlamentu, vzal späť svoj návrh z 10. októbra 2019 v časti II petitu, ktorým žiadal ústavný súd, aby konštatoval, že kandidátom za Slovenskú republiku zvoleným vo voľbách do Európskeho parlamentu konaných v Slovenskej republike 25. mája 2019, ktorý sa ujme funkcie poslanca Európskeho parlamentu, až keď vystúpenie Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska nadobudne právnu účinnosť, je kandidát zvolený za politickú stranu Sloboda a Solidarita [REDACTED]. Navrhovateľ navrhol v tejto časti konanie o návrhu zastaviť.

30. Navrhovateľ však zároveň v podaní uviedol, že naďalej trvá na tom, aby ústavný súd rozhodol o časti návrhu I petitu, v ktorom navrhovateľ žiadal, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie. Svoj návrh odôvodnil tým, že takéto rozhodnutie ústavného súdu by mohlo byť pre navrhovateľa podkladom pre konanie o náhrade škody alebo nemajetkovej ujmy spôsobenej výkonom verejnej moci podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, a taktiež tým, že rozhodnutie ústavného súdu o merite veci bude mať dôležitý vplyv na legislatívnu činnosť, ako aj rozhodovaciu činnosť komisie v otázkach volebného práva do budúcnosti. Ako príklad takéhoto postupu ústavného súdu v minulosti uviedol rozhodnutie sp. zn. I. ÚS 397/2014.

31. V zmysle uvedeného teda navrhovateľ žiada, aby ústavný súd

„a) Návrh podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde predbežne prerokoval a podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde v časti petitu I. tento prijal na ďalšie konanie a v časti petitu II. konanie zastavil.

b) Vo veci samej návrhu vyhovel a vydal nález: Uznesenie Štátnej volebnej komisie pre voľby a kontrolu financovania politických strán č. 49/6/2 prijaté na 49. zasadnutí v dňoch 25. – 26. mája 2019 sa zrušuje.“

II.

Relevantná právna úprava

32. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

33. Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb do Európskeho parlamentu.

34. Podľa čl. 131 ods. 1 druhej a tretej vety ústavy plénum ústavného súdu sa uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých sudcov. Ak sa táto väčšina nedosiahne, návrh sa zamietne.

35. Podľa čl. 30 ods. 1 ústavy občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.

36. Podľa čl. 30 ods. 4 ústavy občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

37. Podľa čl. 31 ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

38. Podľa § 156 zákona o ústavnom súde účelom konania vo volebných veciach je napraviť prípadnú neústavnosť alebo nezákonnosť napadnutých volieb, a tým zabezpečiť slobodnú súťaž politických síl.

39. Podľa § 159 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania vo volebných veciach možno podať do desiatich dní po vyhlásení výsledku volieb.

40. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

41. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

f) ktorý je podaný oneskorene.

42. Podľa § 57 zákona o ústavnom súde [zamietnutie návrhu na začatie konania] ak ide o vec patriacu do pôsobnosti pléna ústavného súdu, plénum ústavného súdu sa uznáva nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých sudcov ústavného súdu. Ak sa táto väčšina pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania alebo pri rozhodovaní o veci samej nedosiahne, návrh na začatie konania sa zamietne.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

43. Voľby, resp. princíp vlády na čas sú podstatou demokracie, pretože ústavným autoritám vymeriavajú čas a zaručujú legitimitu. Voľby sú prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi (PL. ÚS 18/99). V európskych voľbách je členský štát sprostredkovateľom prenosu moci z občanov Európskej únie na Európsky parlament s tým, že Európska únia dôveruje v riadny priebeh a inštitucionálne zabezpečenie volieb členskými štátmi. Ústavný súd vníma citlivo požiadavku, aby voľby prebehli riadne v súlade s ustanovenými pravidlami.

44. V prerokúvanom prípade je podstatou posúdenie opätovne podaného návrhu na začatie konania vo volebnej veci, v ktorej politická strana Kresťanskodemokratické hnutie namieta nesprávny výklad § 220a volebného zákona komisiou po tom, ako bol skorší obsahovo zhodný návrh tejto politickej strany zamietnutý na základe § 57 zákona o ústavnom súde v skoršom konaní v čase neúplného obsadenia pléna. Navrhovateľ opätovným podaním z 10. októbra 2019 po procesnom zamietnutí pôvodného návrhu ústavným súdom žiadal, aby ústavný súd vec prerokoval a riadne rozhodol (bod 28).

45. Vo vzťahu k návrhu na zúženie predmetu konania (bod 31) ústavný súd konštatuje, že otázkou späťvzatia, resp. čiastočného späťvzatia návrhu v konaní o volebných veciach sa s ohľadom na prijaté rozhodnutie nezaoberal.

46. Prvý návrh v tejto veci bol na ústavnom súde zo strany navrhovateľa podaný 4. júna 2019. O tomto návrhu rozhodol ústavný súd na základe § 57 zákona o ústavnom súde tzv. procesným zamietnutím návrhu s odôvodnením, že návrh síce spĺňal všetky všeobecné aj osobitné náležitosti návrhu vo volebnej veci, no návrh sudcu spravodajcu na prijatie veci na ďalšie konanie nezískal nadpolovičnú väčšinu sudcov pléna ústavného súdu, čoho dôsledkom bolo zamietnutie návrhu bez vecného odôvodnenia (uznesenie sp. zn. PL. ÚS 15/2019 z 26. júna 2019).

47. Pri predbežnom prerokovaní veci, a to vyústilo i k procesnému zamietnutiu návrhu zo 4. júna 2019, sa môžu pri rozhodovaní zmiešať hľadiská procesné a kvázimeritórne. I keď sú splnené procesné podmienky, časť sudcov môže byť presvedčená o tom, že z meritórneho hľadiska je vec natoľko zjavne nedôvodná, že nie je nutné ju ani prijímať a následne jej nevyhovieť. Dôjde tak k situácii, že za prijatie návrhu nehlasuje zákonom požadovaný počet sudcov.

48. Ústavný súd pred samotným vyjadrením právneho názoru považuje za nevyhnutné zdôrazniť, že predmetná vec nie je z procesného hľadiska obvyklou. Zákon o ústavnom súde vyžaduje, aby rozhodnutie o tom, či vec je prijatá na ďalšie konanie, bolo vždy výslovne pozitívne vyjadrené. Pri plenárnych návrhoch, pri ktorých niet sporu o tom, že spĺňajú podmienky pre ich prijatie na ďalšie konanie, je následné uznesenie o prijatí veci na ďalšie konanie len potvrdením jednoznačnosti právneho stavu. Rovnako v prípadoch, pri ktorých je nesplnenie procesných podmienok evidentné, o odmietnutí veci taktiež nevyvstáva medzi členmi pléna ústavného súdu spor. Už zriedkavejšie sa vyskytujú prípady, pri ktorých nie je zhoda už čo sa týka prijatia veci na ďalšie konanie a sú predmetom diskusie o rozsahu prijatia (charakter napádanej normy, rozsah referenčných noriem, prejudicialita, v konaní o návrhu na začatie volieb skúmanie ďalších podmienok typických pre rozhodovanie o subjektívnych právach).

49. Predmetná vec nespadá pod uvedené prípady, pretože v pléne ústavného súdu už v štádiu predbežného prerokovania veci podnietila dva protichodné a jednoznačne vyjadrené právne názory. Väčšinová časť pléna zdôrazňovala, že o skoršom návrhu už plénum ústavného súdu právoplatne rozhodlo jeho zamietnutím na základe § 57 zákona o ústavnom súde. Väčšinová časť pléna ústavného súdu z tohto dôvodu považuje posudzovaný návrh za prerokovaný v úplne novom konaní, a teda za podaný oneskorene po uplynutí lehoty uvedenej v § 159 zákona o ústavnom súde (návrh bol podaný 10. októbra 2019, 10-dňová lehota na podanie ústavnej sťažnosti začala plynúť po vyhlásení výsledku volieb, ktoré sa uskutočnili 25. mája 2019). Za týchto okolností väčšina pléna ústavného súdu považuje za neprípustné prijatie návrhu navrhovateľa na ďalšie konanie. Väčšina pléna odmietla zároveň i argumenty o vplyve rozhodnutia neúplne obsadeného pléna z 26. júna 2019

na otázku zachovania lehoty pri opakovane podanom návrhu. Väčšina pléna považuje rozhodnutie neúplne obsadeného pléna z 26. júna 2019 za plnohodnotné, vyvolávajúce všetky právne účinky s ním spojené, tak ako to bolo vo všetkých ostatných prípadoch v histórii ústavného súdu, keď plénum nebolo obsadené trinástimi sudcami (inak by sa tieto rozhodnutia museli považovať za nulitné).

50. Sudca spravodajca poukazoval na špecifické okolnosti prípadu, z ktorých vyvodil neexistenciu procesných prekážok a predložil návrh uznesenia, ktorým navrhoval vec prijať na ďalšie konanie s cieľom dať navrhovateľovi vecnú odpoveď. Návrhu sudcu spravodajcu sa však nepodarilo získať v pléne podporu zákonom stanoveného počtu väčšiny sudcov, teda 7 hlasov.

51. Ako nepriamo, ale nepochybne vyplýva z rozpravy a následného rozhodnutia pléna ústavného súdu, dôvodom, pre ktorý väčšina sudcov nepodporila návrh sudcu spravodajcu na prijatie veci na ďalšie konanie, bola skutočnosť, že väčšina pléna zastávala názor o oneskorenosti návrhu na začatie konania.

52. Väčšina pléna ústavného súdu tak svojím hlasovaním proti návrhu sudcu spravodajcu na prijatie veci na ďalšie konanie vyjadrila právny názor o oneskorenosti návrhu, ktorého podstatu vecne vyjadruje v odôvodnení tohto rozhodnutia.

53. K samotným dôvodom zamietnutiu návrhu ústavný súd opakovane podotýka, že od podania predmetného návrhu v pléne prevládali dva právne názory na riešenie veci. Ako je už uvedené, jeden vychádzal z predpokladu, že navrhovateľ splnil podmienku včasnosti podania návrhu ako i ostatné procesné predpoklady k riadnemu prerokovaniu veci už podaním zo 4. júna 2019, pričom procesné zamietnutie, ktorým o tomto návrhu rozhodol ústavný súd (uznesenia č. k. PL. ÚS 15/2019-46 z 26. júna 2019), nevytvorilo prekážku *res iudicata*.

54. Argumentácia väčšinového názorového spektra sa opierala o skutočnosť, že konanie o volebných veciach je z hľadiska jeho začatia obmedzené kogentne ustanovenou

10-dňovou lehotou, ktorej význam spočíva predovšetkým v tom, aby sa návrhom podaným po jej uplynutí už nemohli zvrátiť mocenské pomery vygenerované voľbami. Prerokovaný návrh väčšina pléna preto považovala za podaný opakovane (po zamietnutí skoršieho návrhu navrhovateľa v tej istej veci), a to už po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty. Práve uvedená okolnosť neumožňuje prijať návrh na ďalšie konanie, a to bezvýnimočne.

55. Ústavný súd tak stál pred rozhodnutím, či prijať návrh na ďalšie konanie, čo by umožnilo preskúmať návrh vecne a rozhodnúť o ňom pozitívne (vyhovením) alebo negatívne (nevyhovením návrhu).

56. Účelom konania vo volebných veciach je podľa zákona o ústavnom súde (§ 156) náprava prípadnej neústavnosti alebo nezákonnosti napadnutých volieb, a tým zabezpečenie slobodnej súťaže politických síl, s tým, že takáto neústavnosť alebo nezákonnosť musí mať vplyv na výsledok volieb (PL. ÚS 14/94). V rámci konania vo volebných veciach (agendy volebného súdnicstva aj vo vzťahu ku konaniam ústavného súdu o týchto veciach) sa neuplatňuje teória tzv. „absolútnych vád“ volebného procesu, t. j. takých porušení volebného zákona, ktoré by mali za následok automatické zrušenie volieb (výsledku hlasovania) alebo vyhlásenie volieb za neplatné. Vzhľadom na túto skutočnosť treba považovať všetky pochybenia a vady volebného procesu za relatívne a zvažovať, resp. zohľadňovať ich význam podľa ich vplyvu na výsledok volieb do zastupiteľského orgánu (obdobne PL. ÚS 7/2010, PL. ÚS 3/2018).

57. Ústavný súd napokon prihliadol i na mimoriadnu a historicky neopakovateľnú situáciu tzv. brexitu a skutočnosť, že zákonodarca prerozdělil – pridělil všetkých 14 mandátov patriacich slovenským voličom, i keď jeden z nich dočasne suspendoval. Zároveň však ústavný súd reflektoval skutočnosť, že vývojom situácie (aktuálnej v čase rozhodovania o návrhu) bolo suspendovanie mandátu už eliminované ujatím sa kandidátky navrhovateľa p. [REDACTED] jej mandátu v Európskom parlamente. Väčšinovému názoru teda vecne konvenuje aj argument, že keďže v čase rozhodovania (aj podľa samotného navrhovateľa) už nie je potrebné návrhom napadnuté uznesenie nahradiť, potom platí, že ho vo vzniknutej situácii výkonu oboch mandátov nie je potrebné ani zrušiť. Účelom konania

o volebnej sťažnosti je napraviť prípadnú neústavnosť alebo nezákonnosť napadnutých volieb, a tým zabezpečiť slobodnú súťaž politických síl (§ 156 zákona o ústavnom súde). Ak by teda aj bol návrh vecne dôvodný, k náprave už došlo samotným vývojom udalostí. V tejto situácii vydané rozhodnutie o zrušení pôvodného určenia podmieneného mandátu by bolo samoučelné (resp. mimo účelu konania o volebných veciach, ktorým je náprava nelegálneho stavu vo výsledku volieb, nie platová náhrada, ako to prezentuje navrhovateľ). I na základe tohto hľadiska nemohla väčšina pléna prijatie návrhu na ďalšie konanie podporiť.

58. S ohľadom na uvedené argumenty väčšina pléna považovala návrh z 10. októbra 2019 za oneskorený, a keďže neúplné obsadenie pléna ústavného súdu sudcami nemôže založiť navrátenie zákonnej lehoty na podanie návrhu ani v danej veci, návrh na prijatie veci na ďalšie konanie tak nezískal zákonom ustanovený počet väčšiny sudcov. Dôsledkom bolo zamietnutie návrhu na prijatie veci na ďalšie konanie podľa § 57 zákona o ústavnom súde.

59. K výroku, ako aj odôvodneniu tohto rozhodnutia pripája podľa § 67 zákona o ústavnom súde odlišné stanovisko sudca Peter Straka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. apríla 2020

Ivan Fiačan
predseda pléna
Ústavného súdu Slovenskej republiky